

א) פסחים ז: שקלים פ"ז מ"ב, ט בני אדם, ר"ל א) [נעל כד...], ו) וני כנ"ש י"ג אמת, ט) ע"י רש"ל, ו) ס"א זננע זננע, כ"ס, ו) ס"א,

הגהות הגר"א

[א] נב' דשמיך, ג"כ גירסת הרמב"ם דשמות (ועמ"ש רבינו בח"מ ס"י רס ס"ק ז: [ב] תוב' ד"ה דשמיך כ"י ו"ל כ"י, ג"כ ע"י הגר"א בשם רש"י:

לעזי רש"י

אשדול"א
[אשדול"א ש"ש], שניצ, שורכים, פלטי"א, מטיל מתכה.

מוסף רש"י

דשמיך ט"פ. העלו חלודה רבה כדולי האי לא שציק להו: סנינא. הנמלא בחדר מחורי הכותל: צמר קפא. אזיל אי קמיה לגיו בני הבית נתנוהו שם אי קתא לבר בני רשות הרבים נתנוהו שם שכן דרך לחיותו. וכן כיסא צמר שנייה אשדול"א זננע: צאודרא. מוכין: נסכא. פלטי"א של כסף:

ממולא. מן הכסף שמחיק כל רוחב הכותל: לא ארינא דמשפע. הכותל לחד גיסא: מהו דתימא. בחצי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: לפני סוהרי כהמה. צירושלים: לעולם. צין בשעת הרגל צין שלא בשעת הרגל: מעשר. שרוב צמר האכלל צירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה צירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או ללוחמיו ויושי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן צהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פג:). וזהו צהר חולין. ואפילו בשעת הרגל ואע"פ שרוב מעות צבעי מעשר שעולי רגלים מצידין מעות מעשרותיהן לאכלס לא שציקין רובא דשמא וזולתין צמר רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: וצירושלים. בשאר שווקים שבה: צבאר ימות השנה חולין. לרוב מעות צבעי חולין: וצבעת הרגל מעשר. שרוב מעות העיר מעשר: ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם. צירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו כדאמרן צהר הבית: ושוקי ירושלים עשוין להסכנד צל יום. ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מלאוס מכבדי השוק. אכל הר הבית אין ריך להסכנד צל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם צמנעל וצאבק שעל רגליו: אלמא. דדבר ששאי להסכנד אמרי' קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו: הכא נמי. קתם שוכר בית כשהוא יוצא מחפשו כל ימותיו ונוטל את שלו ויוצא ונימא:

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו: ככר מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיתאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיתאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וה"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה וחתן סימן ואטול אכל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איחאשי מיתאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צמתיה:

[א] דשתיך ט"פ: בביתל חדש מחציו ולחויך שלו מחציו ולפנים של בעל הבית: אמר רב אשי בסיניא בתר קתא וכיסא בתר שניציה ואלא מתני' דקתני מחציו ולחויך שלו מחציו ולפנים של בעל הבית ולחויך אי קתא לגאו אי קתא לבר אי שניציה לגאו אי שניציה לבר מתני' באודרא ונסכא תנא דאם היה כותל ממולא מהן חולקין פשיטא לא צריכא דמשפע בחד גיסא מהו דתימא אשתפוכי אישתפוך קמ"ל: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו: ואמאי לזייל בתר בתרא מי לא (תנן) מעות שנמצאו לפני סוהרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין וצירושלים בשאר ימות השנה חולין בשעת הרגל הכל מעשר ואמר ר' שמעיה בר זעירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום אלמא אמרינן קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו והכא נמי קמא קמא אזלו והני דבתרא הוא אמר ריש לקיש משום בר קפרא כגון שעשאו פונדק לשלשה ישראל שמוע מניה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל אלא אמר רב מנשיא בר יעקב ובגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי כוכבים רב נחמן אמר רבה בר אבובא אפי' תימא לשלשה ישראל מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיתאש מימר אמר מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדי אלא הני אמרי קמיהו כמה זמני ליהדרו לי ולא הדרו לי והשתא ליהדרו אי דעתייהו לאהדרוה אהדרוה ניהלי והאי דלא אהדרוה לי בדעתייהו למיגולה אואודא רב נחמן למעמיה דאמר רב נחמן ראה סלע שנפל

דשתיך. וא"ת וליקני ליה חזירו לבעל הגל או לבעל הכותל [ב] וי"ל דאין חזר קונה דבזר שיכול להיות שלא ימלאנו לעולם כמו הכא שהוא מולנע צעזעי הכותל וכן מוכח לקמן (עמוד ג) דמנן מלא צמנות וצשולתנות הרי אלו שלו ואין חזירו קונה לחמוני או לשולחני לפי שהמעות הם דבר קטן ואין סופו הוה לימלא וכן לקמן (דף סו). דקאמר לא שנו אלא בלוקח מן המגר דלא הוה שלו ולא אמרי' דקנה אותם מגר כשהיה צרשותו: בביתל חדש מחציו ולחויך שלו. וא"ת והא אמרינן ספק הינוח לא יעול ועוד דהכא כי נמי נטל להו מקום סימן ויכריז ועוד דמשמע דמתני' מיירי אפילו ציש צו סימן דבגמרא הוה זעי לאוקמי ממתני' בסיניא וכיס אלא מחמת פירכא אחריתי מוקי לה צאודרא ונסכא וי"ל דאריי צשמיך דומיא דכותל ישן ומסתמא כבר נקשו צעלים ולא מלאו ונתיאשו אזלו מחזיו ולפניהם של צעל הבית דאין שוכה חפציו ימים רבים:

בתוך הבית הרי אלו שאלו. מיירי שמואל צוה הענין שנראה שהוא אבידה: וצניף בתר בתרא. דהיינו צעל הבית דמסתמא לעולם הוה דר צביתו עם השוכרים וטרם שהלכו חפשו חפציהם וכצדו הבית ולא שכחו דבר ואין לתלות המניעה שהיא שלהם אלא צעל הבית שעדיין נשאר צביתו צאחרונה כגון מעות דתלינן צמר צמרא לפי שמכבדין השווקים צכל יום ואפילו אין צו סימן דאין צעל הבית מיתאש מה שמפסיד צביתו כסבור שימלאנו היום או למחר כיון שאין נכרים עמו דרים צביתו וכי משני שפעה פונדק לשלשה בני אדם אפילו כי יש סימן וכענין זה אפילו של הקדש אסור אכל ו צידו אפילו הם של חולין מותר ליכנס [ועיין חו"ס פסחים ז:].

עשוויין להחבד בב"י. וא"ת והלא אין מתכבדות אלא צשציל שרצים שלא יטמאו הטהרות ולא צשציל המעות וצנדה (דף נו: ושם ד"ה ש"מ) מוכח דמזבוי דאינה צחוקת צדוקה משרצים אע"פ שכבדוהו אינו מועיל כיון שלא צדקו משרצים בשעת כיבוד וי"ל כיון צצודקין משרצים שלא יהא אפילו עטם צכעדהה אי אפשר שלא ימלא מעות אם היו שם:

הבא נמי קמא קמא אוי"ר צ"ה. וא"ת ולוקי מתני' כגון שנמלא גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין וצ"ג צשציל המיכה אולינן צמר רוב מעות שנשתמשו שם ולא צמר כשנמלאו צגומא ויש לומר שיש גומא שנצדקת על ידי כיבוד כדאמר פירק דם נדה (נדה נו: ושם ד"ה צגומא) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו צצדק ע"י כיבוד כי יהיה דפסחים ומתני' דקתני מלא צתוך הבית לא משמע שמואל צצדק עמוק או צגומא עמוקה כל כך שלא יוכל לו למלאו צשעת כיבוד: לשלשה עובדי כוכבים. צפחות משלשה לא מקרי רוב ומיירי שעדיין ישנם צצית דאי לאו הכי הוה דבעל הבית שהוא צמרא: אפילו תימא צשששה ישראל. מלמיה דבר קפרא מפרש דאמר לשלשה בני אדם מיירי אפי' בשלשה ישראל ואפילו רבנן דאמרי צרוב ישראל חייב להכריז הכא הוה שלו כדמפ' דמתיאש וא"ת ולמה לי שלשה צצמרי ובעל הבית סגי דכל אחד יאמר חזירו לקחה כדאמר צצמון גבי ראה סלע שנפלה משלשה וי"ל דלא סגי צפחות משלשה דאימר דמאחד מן השוכרים אצד והם אינם חושדים את צעל הבית ולכן אין האוצר מתיאש דצבור ודאי צצמרי לקחה ויחזירו לו (ועי"ל דצעי לאוקמי אפילו אין צעל הבית עומה): שנפל

עב א מיי פט"ז מה"ל גולה ואבדה ה"ז ז סגנו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רס סע"ף א: עב ב ג מיי שם ה"ל ט י טו"ש"ע שם סע"ף ב: ע"ד מיי שם ה"ל ט טו"ש"ע שם סע"ף א: ע"ה א מיי פ"ו מה"ל מעשר שני הלכה י: ע"ו ז מיי פט"ז מה"ל גולה ואבדה ה"ל יא ועיין בהשגות ובמ"מ וצ"כ"מ סגנו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רס סע"ף ג:

עב א מיי פט"ז מה"ל גולה ואבדה ה"ל ז סגנו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רס סע"ף א: עב ב ג מיי שם ה"ל ט י טו"ש"ע שם סע"ף ב: ע"ד מיי שם ה"ל ט טו"ש"ע שם סע"ף א: ע"ה א מיי פ"ו מה"ל מעשר שני הלכה י: ע"ו ז מיי פט"ז מה"ל גולה ואבדה ה"ל יא ועיין בהשגות ובמ"מ וצ"כ"מ סגנו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רס סע"ף ג:

רבינו הגנאל

הזוהמה. דשתיך ט"פ עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן ס"ג]. פ"י קתא די הסכין נקרא קתא שניצ רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצ: מתניחין דקתני מצא בביתל חדש מחציו ולחויך למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית אוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצ וכן כל צירצא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיאש. ואודא רב נחמן לטעמיה דאמר ראה סלע שנפל משמים

הוא חזקוהו. דשתיך ט"פ עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן ס"ג]. פ"י קתא די הסכין נקרא קתא שניצ רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שניצ: מתניחין דקתני מצא בביתל חדש מחציו ולחויך למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית אוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שניצ וכן כל צירצא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיאש. ואודא רב נחמן לטעמיה דאמר ראה סלע שנפל משמים